

INFORME SOBRE LA COL·LECCIÓ MALACOLÒGICA – GABINET SALVADOR

Elisabeth Hernández, Jordi Cadevall, Albert Orozco, Jordi Nebot, Vicenç Bros & Francesc Uribe

Associació d'Amics del Museu de Zoologia de Barcelona

Gener, 2003

ÍNDEX

- [Introducció.](#)
- [Objectius.](#)
- [Resultat: una base de dades.](#)
- [Context històric.](#)
- [Avaluació.](#)
- [Propostes per la gestió.](#)
- [Bibliografia.](#)
- [Apèndix 1. Documentació d'arxiu.](#)
- [Apèndix 2. Obres malacològiques al Gabinet Salvador.](#)
- [Apèndix 3. Inventari de calaixos revisats.](#)

Introducció

Des del propi Institut Botànic de Barcelona, institució que custodia els fons del gabinet Salvador, ens arribà notícia del seu interès per conèixer millor la col·lecció malacològica reunida per aquesta família d'insignes apotecaris barcelonins. La interpretació de la col·lecció de mol·luscs seria una peça a afegir per vestir el coneixement integral de la contribució de la nissaga Salvador a les ciències naturals o experimentals.

El treball amb la col·lecció s'ha realitzat en el curs de 12 visites a les instal·lacions del propi Institut. Les mostres s'han mantingut en la seva situació inicial, així com la documentació d'arxiu, cartes i altres documents, en paper dispersa per diferents calaixos (veure Apèndix 1). L'excepció feta al criteri de consistència amb la situació original la representen alguns exemplars que per la seva mida petita i per la manca d'estructura de referència del calaix on estaven situats s'han traslladat a un altre punt de la mateixa col·lecció.

Quedaria pendent una revisió de les obres de la biblioteca Salvador amb referències a la malacologia (Apèndix 2) per poder situar els resultats de l'inventari actual en la temporalitat de la sistemàtica del moment en què es van recol·lectar els exemplars o quan es van identificar.

Objectius

L'objectiu principal és documentar la col·lecció per facilitar-ne la seva gestió i afavorir-ne el seu estudi posterior. L'horitzó documental plantejat consisteix en elaborar un inventari (en forma de base de dades) que declari:

- la determinació, fins espècie quan sigui possible (veure Bibliografia de referència).
- l'origen, d'acord amb les etiquetes associables.
- la situació actual.

La informació reunida permetrà avaluar les accions a emprendre amb motiu del trasllat previst.

Resultat: una base de dades

El resultat més visible de l'inventari fet és la base de dades que acompanya aquest informe (Salvador-Mol·luscs.mdb) amb un total de 1177 registres. Està construïda sobre ACCESS 97 (Microsoft ©) a partir d'un model elaborat per un dels autors d'aquest informe (JC). La definició dels camps està ja inclosa en els suports descriptius que el mateix programari proporciona, tanmateix ara es poden tractar els elements d'informació més característics d'aquest inventari malacològic:

Situació

El camp situació s'ha informat per medi d'un codi que conté dues parts separades per un guió. En primer lloc apareix la referència al bloc de calaixos, seguint la codificació que s'ha establert pel conjunt del mobiliari del gabinet Salvador.

Després del guió s'informa la precisió del calaix dins el bloc. Aquesta referència s'obté numerant correlativament els calaixos de baix a dalt. A continuació s'indica la posició de la mostra inventariada en el pla del calaix. Aquí s'obren diverses possibilitats. La més clara es dona quan el propi calaix presenta una compartimentació que permet atorgar coordenades: en primer lloc, en lletres, es defineix la columna (d'esquerra a dreta: A,B,C...) i a continuació s'indica la fila en números (de baix a dalt: 1, 2, 3...) composant un binomi lletra/número. La situació es complica si la compartimentació no segueix una simetria en dos eixos ortogonals sinó que la presentació incorpora certes fantasies estètiques. La situació precisa de cada mostra s'indica sobre una fotografia del calaix, facilitada pel propi Institut, on es numeren correlativament totes les mostres. La complicació és màxima quan el calaix no presenta cap mena de compartimentació, la qual cosa no solament dificulta la localització sinó que incrementa el risc de traslocació i de desplaçament de les mostres. La situació de les mostres dins el calaix es determina, igual que abans, sobre una imatge obtinguda prèviament (en algun cas s'ha hagut de dibuixar de bell nou el contingut del calaix). Quan no es disposa de compartimentació en cel·les rectangulars (codificació per coordenades) la localització s'informa amb un número que remet a un mapa de distribució de les mostres en l'espai del calaix.

Exemple: A7-8C4 indica el bloc de calaixos A7, el calaix que fa el número 8 començant per baix, la mostra ubicada a la tercera columna començant per l'esquerra, C, i a la quarta fila, 4. Veure Apèndix 3.

Inscripció interior

Es transcriuen els caràcters que apareixen grafiats directament sobre els exemplars o per medi d'etiquetes adherides a la superfície de la conquilla. Aquestes dades han permès establir correspondències entre exemplars i etiquetes.

Etiqueta original

Es descriu literalment l'expressió escrita en l'etiqueta. No s'ha revisat exhaustivament la consistència entre exemplars i etiqueta associada en l'actualitat, per bé que quan s'han detectat coincidències entre números inscrits a l'interior de la conquilla i presents en una etiqueta original s'ha restaurat la seva associació física quan ha estat necessari. Al principi fins i tot es descrivien etiquetes sense exemplar associat, però aquesta pràctica s'ha anat abandonant a mesura que l'inventari progressava per poder prestar més atenció a les mostres malacològiques. No obstant això, creiem que les etiquetes poden proporcionar encara més informació sobre mostres en concret i per elaborar hipòtesis raonables sobre tendències que expliquin l'existència i característiques de la col·lecció malacològica.

Context històric

La textura històrica no era un objectiu prioritari per aquest inventari però ha resultat inevitable no poder-s'hi interessar i reunir en aquest document algunes impressions bàsiques sobre el quefer naturalista dels Salvador.

Els Salvador i el seu temps

La història malacològica situa l'origen dels Gabinetes de coses rares i curioses al voltant dels reis i la seva cort, però en el segle XVII agafen un fort impuls les col·leccions formades per gent de gran fortuna, apassionats de la ciència, que es nodrien d'exemplars provenint de les colònies o bé d'intercanvi amb residents allà. Tres eren els països que més i més importants Gabinetes tenien a Europa: França, Països Baixos i Anglaterra. A Europa, aquest segle és el de la Revolució Científica: Galileu, Descartes, Hooke, Boreli, Gasendi i Newton. En botànica destaquen Gaspard i Jean Bauhin. És l'època de la creació de l'anatomia microscòpica amb Marcello Malpighi, el segle de Nehemiah Grew i de l'emergència d'una nova sistemàtica, els iniciadors de la qual serien l'escocès Robert Morison i l'anglès John Ray, i més tard l'alemany Quirinus Rivinus i l'occità Peire Magnol.

A diferència de la resta d'Europa, durant el segle XVII la Península Ibèrica viu un dels moments més foscos per a la ciència (intolerància religiosa i ideològica, bandolerisme, guerres...).

L'ambient científic de Montpeller i els ensenyaments de Magnol a aquesta ciutat serien decisius en l'orientació que a finals de segle prenen alguns apotecaris interessats per la ciència i la natura, els més coneguts dels quals són els de la nissaga dels Salvador, i en particular Jaume Salvador i Pedrol i els seus fills Joan i Josep.

A Barcelona el Gabinet Salvador cal situar-lo a principis del segle XVII amb el primer de la nissaga que s'instal·là a la ciutat, en Joan Salvador i Boscà (1598-1681). El seu fill Jaume Salvador i Pedrol (1649-1740), que estudia a Montpeller amb Pierre Magnol (1638-1715), continua engrandint la col·lecció, però són els seus fills qui li donaran la importància que la col·lecció va tenir en el seu moment.

La major aportació a l'herbari, tant en quant a nombre d'espècies recollides com per l'extensió geogràfica coberta correspon a Joan Salvador i Riera, que recorregué el baix Llenguadoc, Provença, una part d'Itàlia, gran part del Principat, les illes de Mallorca i Menorca, el País Valencià i una gran part de la Península Ibèrica.

En Joan Salvador i Riera (1683-1726), estudia a Montpeller, al igual que el seu pare, amb Pierre Magnol i a Paris amb Joseph Pitton de Tournefort (1656-1708). Posteriorment amb Antoine de Jussieu fa un viatge botànic per Espanya. És de suposar que la col·lecció continuava

creixent. Per les etiquetes de l'herbari col·lectat pels representants d'aquesta família es pot veure la importància que atribuïen a la localització de les mostres que recollien.

El seu germà Josep Salvador i Riera (1690-1791) que estudia a Montpeller amb Bernard de Jussieu, germà d'Antoine, és qui hereta el 1740 la col·lecció.

Aquest mateix any comença la construcció del mobiliari del Gabinet que durà vint anys. És probable que prengué com a model el Gabinet de Bonnier de la Mosson de Montpeller, car és de suposar que en haver estudiat en aquella ciutat el deuriem de conèixer. Ja en aquells moments el Gabinet Salvador tenia el suficient renom com per ser citat en les obres malacològiques de l'època (Dézallier D'Argenville, 1742), com a una de les més importants col·leccions malacològiques. (IMATGE LLIBRE [jean-salvador.gif](#))

Josep Salvador mantingué forts contactes i intercanvis amb els seus contemporanis. Així es conserva la correspondència que mantingué amb Pierre Barrère sobre les obres de Carl von Linné que es trobaven a la venda, tant a Barcelona com a Perpinyà, així com els documents relatius a l'adquisició de conquilles procedents de l'Índia i de les Antilles a través dels seus proveïdors en James Petiver i Hans Sloane.

Les col·leccions privades dels Salvador foren el primer museu obert al públic de la ciutat de Barcelona: desaparegut a mitjan segle XIX, fou recuperat en gran part el 1937 i instal·lat a l'Institut Botànic de Barcelona.

Guia per conèixer els Salvador

Joan Salvador i Boscà

(Calella, Maresme 1598 - Barcelona 1681)

- Farmacèutic i botànic.
- Mantingué correspondència amb botànics notables, especialment amb Jacques Barrelier.
- Posà els fonaments del Museu Salvador, impulsat més tard pel seu fill Jaume Salvador i Pedrol i pels seus néts Joan i Josep.

Jaume Salvador i Pedrol

(Barcelona 1649 - 1740)

- Botànic i farmacèutic, fill de Joan Salvador i Boscà.
- El més representatiu del llinatge d'il·lustres científics.
- El 1698 entrà a formar part del Consell de Cent de la Ciutat de Barcelona.
- Es formà a França, especialment a Montpeller.
- Manté relacions amb botànics com Tournefort, Ray, Magnol, Baccone, etc.
- Herboritza al sud de França, Pirineus, Montseny i Montserrat.
- Company de Tournefort en part dels seus primers viatges d'exploració florística per terres hispàniques (1681 - 1683).
- Augmenta l'herbari amb plantes enviades per corresponsals.
- El 1723 amb els seus fills fundà a Sant Joan d'Espí el primer jardí botànic del principat.
- Enriquí el Museu particular amb minerals, fòssils, conquilles, coralls i drogues exòtiques.
- Comprà la baronia de Bleda al compte de Torroella.

Joan Salvador i Riera

(Barcelona 1683 - 1726)

- Botànic i farmacèutic.
- Fill gran de Jaume Salvador i Pedrol.
- A Montpeller fou deixeble de Magnol.
- A París estudià amb Tournefort, i conegué a Antoine de Jussieu i Sebastien Vaillant.

- Herboritzà l'àrea de Provença amb Garidel.
- Viatjà per Itàlia on coneix a Tilli i Triumfetti.
- Fou corresponsal, entre d'altres, de Boerhaave, Petiver i Sloane.
- Acompanyà Antoine de Jussieu en un viatge botànic, ple d'incidències, per la Península Ibèrica (1716-1717) i escriví el diari de ruta, inèdit fins que R. Folch el publicà l'any 1972.
- Fou el millor col·laborador del seu pare.
- Tingué fama mundial d'expert botànic.

Josep Salvador Riera

(Barcelona 1690 - 1761)

- Farmacèutic i botànic.
- Segon fill de Jaume Salvador i Pedrol.
- Baró de Bleda per un casament amb la seva neboda Maria Antonia Salvador i de Benages, filla de Joan.
- Estudià a Montpeller.
- El 1725 herboritzà a Menorca.
- Millorà les instal·lacions del gabinet familiar d'història natural i objectes diversos.

Altres Salvadors:

José Salvador y Soler

(Barcelona 1804 - Agen, França 1855)

- Va cursar carrera de lleis.
- Membre de la Academia de Ciencias de Barcelona.
- Aficionat a la Botànica i especialment a l'agricultura i l'horticultura.
- Va establir un planter d'arbres a la seva propietat de la Bleda.
- Va morir a Agen, ofegat en el Garona.
- Mantingué correspondència amb en Francesc Xavier de Bolòs i Germà (descobridor dels volcans d'Olot).

Avaluació

Classificació

En quant a l'organització del fons, es pot assegurar que en l'origen es va fer d'acord amb els ensenyaments de Joseph P. de Tournefort, de qui en Josep Salvador era un fervent seguidor, a més dels cànons que regien el seu moment, però que en cap cas corresponien a una classificació linneana.

No és fins anys després de la mort de Josep Salvador, en que Pèire Andrieu Pourtret (clergue i botànic, Narbona de Llenguadoc, 1754- Santiago de Compostel·la, 1818), fugint de França, arriba a Barcelona i comença la classificació de l'herbari aplicant-hi la classificació linneana. L'Enciclopèdia Catalana indica que aquest personatge classificà i espolià [*sic*] l'herbari Salvador.

La hipòtesi més raonable per explicar la nomenclatura linneana que apareix en etiquetes de la col·lecció malacològica seria que l'autor d'aquestes determinacions fora el mateix Pourtret. Per confirmar-ho caldria comparar la grafia de les etiquetes de l'herbari i les trobades a la secció malacològica. En cas de no ser la mateixa grafia, caldria atribuir la seva autoria a qualsevol dels estudiosos universitaris que varen passar pel Gabinet. (IMATGE ETIQUETA [Etiqueta 1.jpg](#)) Si no és així, aquest treball mai pot ser posterior a 1854, any que mor el darrer Salvador i es tanca definitivament el Gabinet i amb ell totes les seves col·leccions.

Del conjunt d'espècies determinades destaca un fet nomenclatural curiós: la majoria d'espècies mostren com a autor de la seva descripció Linné (Carl von Linné), en una proporció superior a la que es podria donar en cas que la recol·lecció d'espècimens hagués estat realitzada a l'atzar respecte aquest factor. Semblaria que la col·lecció s'interessava més per les espècies *lineanes* o que se seguïen procediments de recol·lecció que *imitaven* els que facilitaven material d'estudi al propi Linné. O que no interessaven les espècies no *lineanes* que els podien arribar a les mans. És obvi que es tracta solament de suposicions. Si ens limitem a les espècies comuns a la fauna catalana, en canvi, les autories de la descripció de les espècies són posteriors a Linné i més variades.

Faunística

La col·lecció malacològica del Gabinet Salvador no presenta sorpreses destacades a la vista del coneixement actual. Sembla que s'ha prioritzat l'aspecte col·leccionista més que no pas el faunístic. S'observa molt poca repetició d'exemplars d'una mateixa espècie: la mitjana és de 3 registres per cada espècie. Per altra banda les etiquetes no solen aportar definició del lloc precís de recol·lecció, ans bé de l'àrea de distribució de l'espècie. L'interès dels creadors de la col·lecció es decantaria més per l'espècie que per la procedència exacta.

Majoritàriament es tracta de mol·luscs marins, que habiten aigües poc profundes i relativament comunes. Des del punt de vista biogeogràfic es pot dir que predominen en ordre decreixent espècies:

- mediterrànies.
- indo-pacífiques.
- Carib.
- continentals europees (un 95% representades a la fauna catalana).
- la resta del món.

Un aspecte morfològic de certa rellevància és la mida de les conquilles. Hi ha exemplars que exhibeixen dimensions notables, situades en la part alta del rang de variabilitat conegut de cada espècie. No sent exemplars gegantins, criden prou l'atenció quan es troben concentrats en una col·lecció. Si la mostra reunida tingués algun caràcter de representativitat de l'època ens podríem trobar davant d'una possible evidència d'un procés de disminució de la talla dels animals amb el pas d'aquests 2-3 segles. Alternativament, el procediment de selecció dels exemplars per incorporar-los a la col·lecció podria ser el responsable de trobar-hi ara conquilles eminents per la seva grandària.

Conservació

La part bona de la conservació és que no s'han detectat símptomes de la malaltia de Byne, culpable de la mineralització de les conquilles que condueix a la seva desintegració irreversible. No obstant això, la conservació actual és precària en diversos aspectes.

La brutícia abunda i fa deslluir la bellesa d'aquests elements zoològics, sovint tan vistosos. Alguns exemplars estan trencats i una majoria presenten l'efecte d'haver estat sotmesos a pressions mecàniques: fregaments, rodadures, impactes... Factors que poden ser imputables al temps anterior a la seva pròpia recol·lecció.

Les etiquetes, més enllà del seu desordre en l'espai, també mostren un deteriorament avançat: fragilitat, rosecs, taques...

Pel que fa a la seva disposició no s'ha pogut establir un criteri clar de presentació. Per bé que hi ha un agrupament tangencial en grans conjunts (bivalves, continentals...) no s'ha detectat un ordre de presentació que obeeixi a criteris sistemàtics o geogràfics precisos. En algun dels calaixos sembla que l'ordenació està inspirada per raons estètiques, més que no pas d'altre tipus. L'agrupació més cohesionada correspon als mol·luscs terrestres i d'aigua dolça que es troben units en tres calaixos, una indicació de que en realitat és un nombre petit d'exemplars.

Propostes de gestió

Conservació

Les actuacions a fer són diverses però han de respondre a una estratègia prèviament plantejada. Hi caben dues opcions: una maximalista i una altra restauradora. En el primer cas s'imposaria la perspectiva d'una instal·lació de magatzem completament nova: des dels armaris als contenidors que estan en contacte directa amb els exemplars, prescindint doncs dels valors materials històrics. L'alternativa consistiria en una intervenció de mínims, solament sobre els embolcalls dels exemplars i conservant el mobiliari i disposició actuals. No es pot descartar tampoc una solució de compromís en la qual es mantingui una part sota criteris històrics i la resta en un sistema de magatzematge modern.

El plantejament de mínims comportaria les següents accions:

- neteja dels exemplars, en sec.
- confecció d'etiquetes noves amb paper i tintes neutres i indelebles.
- conservació de les etiquetes antigues.
- provisionament de capsos o de bosses (polietilè) per garantir la transparència, la netedat dels exemplars i la correcta associació entre exemplars i etiquetes, noves i antigues.
- habilitar una superfície tova (làmina de poliestirè extrudit, per exemple) on reposin els exemplars dins de les capsos quan sembli convenient.
- mantenir unes bones condicions d'humitat, temperatura i il·luminació.

Per més detalls es pot consultar, entre altres, l'obra de Calvo (1994).

Gestió de la informació

El present informe està acompanyat d'una base de dades dissenyada *ad hoc*. La capacitat descriptiva d'aquesta BD ofereix lògicament una visió parcial, restringida a l'àmbit de la malacologia, del conjunt del fons reunit per la família Salvador. Resta per resoldre la integració d'aquesta informació en un banc de dades que ensamblí dades de les diverses escaires que l'univers Salvador representa, tant des del punt de vista patrimonial com de producció científica que se'n derivi.

En primer lloc seria convenient establir un procediment per reconèixer patrimonialment el fons a partir d'un protocol de registre que identifiqués els elements inventariables comú per tot el fons. L'inventari malacològic presenta una numeració provisional que no s'ajusta a cap model formal previ.

A continuació seria interessant considerar un Sistema de Gestió de la Informació que sigui capaç de documentar elements primaris (patrimoni) i secundaris (producció cultural) amb capacitat d'enllaç i de navegació interna. El Sistema hauria de preveure la documentació de diverses tipologies de recursos i admetre l'explotació a partir de recerques que explorin alhora totes les fonts d'informació integrades en el propi sistema. La publicació a Internet hauria de permetre una bona assimilació als estàndards de metadades que millor s'ajustin.

Els elements primaris a considerar formen l'inventari del fons Salvador:

- espècimens de col·leccions: herbaris, malacologia, vertebrats, etc.
- ítems bibliogràfics: monografies i publicacions periòdiques.
- documents d'arxiu: escrits, cartes, factures, etiquetes.
- mobiliari: armaris, altres.

Els elements secundaris, vinculats a elements primaris, poden ser:

- imatges: dels elements primaris i altres independents però que s'hi refereixen.
- ítems bibliogràfics: publicacions directament o indirectament referides al fons Salvador, en conjunt o sobre parts concretes.
- documents d'arxiu: documentació de gestió del fons Salvador en l'etapa actual i recent.
- vincles: a persones i entitats.

L'estratègia operativa a seguir atorgaria a les BBDD la capacitat d'esdevenir un motor de desenvolupament. Els *outputs* de les BBDD (consultes i generació de productes de difusió)

haurien de provocar la millora documental de les mateixes BBDD en forma d'*inputs* qualitius i quantitius (recerques i complements patrimonials). Un Sistema de Gestió de la Informació àgil per la gestió interna i per la consulta pública de les BBDD ha de servir de revulsiu per la retroalimentació. La documentació del fons Salvador es pot tractar com un recurs obert a una permanent ampliació i millora, al mateix temps que les expectatives d'ús també es poden anar diversificant i modificant. L'estratègia consisteix en atreure interessos pel fons que proporcionin un increment en la quantitat i la qualitat de la informació relacionada amb el fons: consultes al fons que rendeixen un enriquiment de la informació, estudis específics, associacions amb projectes similars o amb altres fons homologables, etc. L'increment d'informació ha de permetre generar expectatives creixents de producció cultural.

Bibliografia

- Abbott, R. Tucker ; Dance, S. Peter. (2000). *Compendium of seashells* . El Cason, Calif. : Odyssey
- Calvo, Marta (1994). *Manual de preparación y conservación de Invertebrados no Artrópodos*. Madrid: Museo Nacional de Ciencias Naturales.
- D'Angelo, G. ; Gargiullo, F. (1981). *Guida alle conchiglie mediterranee*. Milano : Fabbri Editori
- Dézallier D'Argenville, A.J. (1742). *L'histoire naturelle éclaircie dans deux de ses parties principales, la lithologie et la conchyliologie, dont l'une traite des pierres et l'autre des coquillages*. Paris: Chez de Bure
- Eisenberg, Jerome M. (1981). *A collector's guide to seashells of the world*. New York : McGraw-Hill
- Giannuzzi-Savelli, Riccardo et al. (1994-). *Atlante delle conchiglie marine del Mediterraneo*. Roma : La Conchiglia. Vol. I: *Archaeogastropoda*. Vol. II-III: *Caenogastropoda* . Vol. VII: *Bivalvia*
- Kerney, M.P. ; Cameron, R.A.D. ; Jungbluth, J.H. (1983). *Die Landschnecken Nord- und Mitteleuropas*. Hamburg : Paul Varey
- Le Renard, Jacques (ed.). *CLEMAM: Check List of European Marine Mollusca*. [En línia]. Paris : Muséum National d'Histoire Naturelle, Department of Systematics & Evolution <http://www.somali.asso.fr/clemam/index.php> [Consulta: 16 desembre 2002]
- Lindner, Gert (2000). *Moluscos y caracoles de los mares del mundo*. Barcelona : Omega.
- Poppe, Guido T. ; Goto, Yoshihiro (1991-1993). *European seashells*. Wiesbaden : C. Hemmen

Apèndix 1

Localització de Documents d'arxiu entre les mostres malacològiques:

- 12.7-6B3: Carta datada el 20 de juny de 1760 dirigida a M. Salvador i Riera de Josep Salat i Corts.
- 12.7-6B4: Carta datada el 1758 dirigida a D. Elias Sala de Mª Eulària Salvador.

- 12.7-6B4: Cartes sense datar.
- 12.7-6C1: Carta datada el 1714 a Joan Salvador.
- 12.7-6D3: Carta datada el 1760 dirigida a Maria Eulària Salvador i Salvador i de Benages.
- 12.7-6D3: Carta datada el 1760 dirigida a Ma. Eulària Salvador del seu nebot Manuel Fontanillas.
- 12.7-6F4: Carta datada el 1760 dirigida a Ma. Eulària Salvador.
- 12.7-6F4: Poema.
- 14.7-5 : En un mareig de restes de paper utilitzades per fer nius de rata (amb esquelet de rossegador inclòs) s'han recuperat uns quants fulls que aparenten ser els comptes d'anar al mercat. Estan signats per na Carmen Ramos de Escuderos, però s'han observat expressions de data.

Apèndix 2

Obres dipositades al fons bibliogràfic del Gabinet Salvador amb continguts relacionats amb els Mol·luscs. La selecció de les obres i la descripció de les mateixes procedeix del catàleg disponible a la biblioteca de la Universitat de Barcelona.

Obres amb contingut explícitament malacològic:

- 1- DOCUMENT: 233
 AUTOR: Aldrovandi, Ulisse, 1522-1605?
 TÍTOL: Vlyssis Aldrovandi ... De reliquis animalibus exanguibus libri quatuor post mortem eius editi, nempe De mollibvs, crvstaceis, testaceis et zoophytis ...
 PUBLICACIÓ: Bononiae [Bolonya] : apud Io. Baptistam Bellagambam, 1606 (1605)
- 2- DOCUMENT: 460
 AUTOR: Boccone, Paolo, 1633-1704
 TÍTOL: Recherches et observations naturelles de monsieur Boccone ... : touchant le corail, la pierre étoilée, les pierres defigure de coquilles, la corne d'Ammon, l'astroïte undulatus , les dents de poissons pétrifiées, les herissons alterez, l'embrassement du mont Etna, la sangsüe du Xiphias, l'alcy onium stupossum, le bezoar mineral & les plantes qu'on trouve dans la Sicile, avec quelques reflexions sur la vegetation des plantes : examinées à diverses fois dans l'assemblée de messieurs de Societé Royale de Londres & conferences d ans les de monsieur l'abbé Bourdelot à Paris
 PUBLICACIÓ: A Amsterdam : chez Jean Jansson à Waesberge, 1674
- 3- DOCUMENT: 553
 AUTOR: Buonanni, Filippo (SI), 1638-1725
 TÍTOL: Recreatio mentis et ocvli in obseruatione animalium testaceorum curiosis naturae inspectoribus / italico sermone primum proposita a P. Philippo Bonanno ... ; nunc denuò ab eodem latinè oblata ; centum additis testaceorum iconibus, circa quae varia problemata proponuntur
 PUBLICACIÓ: Romae : ex typographia Varesij, 1684
- 4- DOCUMENT: 1180
 AUTOR: Lange, Carl Nicolaus, 1670-1741
 TÍTOL: Methodus nova & facilis testacea marina pleraque quae hucusque nobis nota sunt, in suas debitas & distinctas classes, genera & species distribuendi ...
 PUBLICACIÓ: Lucerna : sumptibus authoris, typis Henrici Rennvardi Wyssing ..., 1722
- 5- DOCUMENT: 489

AUTOR: Lister, Martin, 1638?-1712

TÍTOL: Martini Lister ... Historiae animalium Angliae tres tractatus : unus de araneis, alter de cochleis tum terrestribus tum fluviatilibus, tertius de cochleis marinis : quibus adjectus est quartus de lapidibus ejusdem insulae ad cochlearum quandam imaginem figuratis ...

PUBLICACIÓ: Londini : apud Joh. Martyn ..., 1678

Obres generals amb possibles referències a Mol·luscs:

1- DOCUMENT: 1219

AUTOR: Barrère, Pierre, 1690-1755

TÍTOL: Essai sur l'histoire naturelle de la France equinoxiale ou De'nombrement des plantes, des animaux & des minéraux, qui se trouvent dans l'isle de Cayenne, les isles de Remire, sur les côtes de la mer & dans le continent de la Guyane : avec leurs noms differens, latins, françois & indiens & quelques observations sur leur usage dans la médecine & dans les arts / par Pierre Barrere ...

PUBLICACIÓ: A Paris : chez Piget ..., 1741

2- DOCUMENT: 427

AUTOR: Charleton, Walter, 1619-1707

TÍTOL: Onomasticon zoicon : plerorumque animalium differentias & nomina propria pluribus linguis exponens ; cui accedunt mantissa anatomica et quaedam de variis fossilium generibus / autore Gualtero Charletono ...

PUBLICACIÓ: Londini : apud Jacobum Allestry ..., 1668

3- DOCUMENT: 1204

AUTOR: Linné, Carl von, 1707-1778

TÍTOL: Caroli Linnaei ... Systema naturae in quo natvrae regna tria, secvndvm classes, ordines, genera, species, systematice proponvntvr : recvsvm et societatis, qvae impensas contvlit, vsvi accommodatvm ; cvrante Mich. Gottl. Agnethlero ...

EDICIÓ: Editio altera, avctior et emendatior

PUBLICACIÓ: Halae Magdeburgicae [Halle an der Saale] : [s.n.], 1727

4- DOCUMENT: 416

AUTOR: Merret, Christopher, 1614-1695

TÍTOL: Pinax rerum naturalium britannicarum : continens vegetabilia, animalia et fossilia, in hac insula reperta inchoatus ; authore Christophoro Merret ...

EDICIÓ: Editio secunda

PUBLICACIÓ: Londini : typis T. Roycroft : impensis Cave Pulleyn : prostat apud Sam. Thomson ..., 1667

5- DOCUMENT: 695

AUTOR: Petiver, James, 1663?-1718

TÍTOL: Musei Petiveriani centuria prima[-decima] : rariora naturae continens, viz. animalia, fossilia, plantas ex variis mundi plagis advecta ; ordine digesta et nominibus propriis signata a Jacobo Petiver ...

PUBLICACIÓ: Londini : ex officina S. Smith & B. Walford ..., 1695 (London : printed for Sam. Smith and Chr. Bateman, 1703)

Apèndix 3

Relació dels continguts observats en els calaixos:

ARMARI 12.7

12.7-1	Minerals	Sense quadrícules	NO FOTO
12.7-2	Mol·luscs	Sense quadrícules	NO FOTO
12.7-3	Coralls	Sense quadrícules	NO FOTO
12.7-4	Mol·luscs	Sense quadrícules	NO FOTO etiqueta nova amb n°
12.7-5	Minerals	Sense quadrícules	NO FOTO
12.7-6	Mol·luscs + Equinoderms	Quadrícules (4x7)	NO FOTO
12.7-7	Mol·luscs	Quadrícula doble (6x5)+(5x4)	NO FOTO
12.7-8	Mol·luscs	Quadrícula (6x10)	NO FOTO era per omplir
12.7-9	Mol·luscs	Quadrícula (6x10)	NO FOTO barrejat

ARMARI 13.7

13.7-1	Minerals + Roques	Sense quadrícules	NO FOTO
13.7-2	Minerals + Roques	Sense quadrícules	NO FOTO
13.7-3	Minerals + Roques	Sense quadrícules	NO FOTO
13.7-4	Mostres de marbre	Sense quadrícules	NO FOTO
13.7-5	Mostres de marbre	Sense quadrícules	NO FOTO
13.7-6	Fòssils	Quadrícules octogonals	NO FOTO
13.7-7	Fòssils	Quadrícules octogonals	NO FOTO
13.7-8	Fòssils + Minerals	Quadrícules octogonals	NO FOTO

ARMARI 14.7

14.7-1		Sense quadrícules	NO FOTO
14.7-2	Minerals	Quadrícula	NO FOTO
14.7-3	Minerals + Coralls	Quadrícula	NO FOTO
14.7-4	Fruits + Fulles	Quadrícula	NO FOTO
14.7-5	Mol·luscs	Quadrícules (5x3)	NO FOTO
14.7-6	Mol·luscs	Quadrícules (6x4) amb divisions	NO FOTO
14.7-7	Mol·luscs	Quadrícules (7x5)	NO FOTO
14.7-8	Mol·luscs	Quadrícules (8x6)	NO FOTO

ARMARI A7

A7-1	Coralls	Sense quadrícules	etiquetes
A7-2	Briozous+Coralls+ Esponges	Sense quadrícules	
A7-3	Coralls + Esponges	Sense quadrícules	
A7-4	Coralls	Sense quadrícules	etiquetes
A7-5	Mol·luscs	Sense quadrícules	valves separades
A7-6	Mol·luscs	Quadrícules octogonals	
A7-7	Mol·luscs	Quadrícules octogonals	

A7-8	Mol·luscs	Quadrícules octogonals	
------	-----------	------------------------	--

ARMARI B7

B7-1	Folre vegetal	Sense quadrícules	Estoigs monedes buits, documents
B7-2	Minerals	Quadrícules en 2 files	
B7-3	Minerals + Fòssils	Quadrícules sobre 2 centres	
B7-4	Minerals	Quadrícules (4x7)	
B7-5	Minerals	Quadrícules (4x7)	NO FOTO
B7-6	Fòssils	Quadrícules en 5 files	NO FOTO
B7-7	Mol·luscs	Quadrícules sobre un centre	Exemplars numerats com al calaix
B7-8	Minerals + Fòssils	Quadrícules (8x5)	
B7-9	Píndoles	Compartiments en cercle	

ARMARI D7

D7-1	Mol·luscs + Coralls	Sense quadrícules	etiqueta nova amb n°
D7-2		Sense quadrícules	NO FOTO retalls folre
D7-3	Mol·luscs	Quadrícules (4x7?)	
D7-4	Mol·luscs	Quadrícules (4x7)	
D7-5	Mol·luscs	Quadrícules (4x5-6)	
D7-6	Mol·luscs	Quadrícules (4x7)	
D7-7	Mol·luscs	Quadrícules (3x4)	

ARMARI F7

F7-1	Minerals	Quadrícules (4x6)	
F7-2	Minerals	Quadrícules (4x5-7)	
F7-3	Fòssils	Sense quadrícules	FOTO no és actual
F7-4	Minerals	Quadrícules (3x4)	
F7-5	Minerals	Quadrícules (4x6)	
F7-6	Fòssils	Quadrícules entorn un centre	
F7-7	Fòssils + Minerals	Quadrícules (5x8)	
F7-8	Mol·luscs	Sense quadrícules	etiqueta nova amb n°
F7-9	Mol·luscs	Sense quadrícules	etiqueta nova amb n°

ARMARI G7

G7-1			No hi ha calaix
G7-2	Escarabats	Sense quadrícules	Mostres molt deteriorades
G7-3	Escarabats + Vertebrats	Sense quadrícules	Mostres molt deteriorades
G7-4	Esquelets Peixos	Sense quadrícules	Mostres deteriorades
G7-5	Minerals + Esponges	Sense quadrícules	Restes de motlles ceràmica ¿?
G7-6	Crustacis	Sense quadrícules	Mostres deteriorades

G7-7			No hi ha calaix
------	--	--	-----------------

ARMARI I7

I7-1	Mol·luscs	Sense quadrícules	
I7-2	Mol·luscs	Sense quadrícules	
I7-3	Mol·luscs	Sense quadrícules	
I7-4	Mol·luscs	Sense quadrícules	
I7-5	Mol·luscs	Sense quadrícules	
I7-6	Mol·luscs	Quadrícules octogonals	
I7-7	Mol·luscs	Quadrícules octogonals	
I7-8	Mol·luscs	Quadrícules entorn un centre	NO FOTO

ARMARIS

